

OKUL MÜDÜRLERİNİN FEN VE TEKNOLOJİ DERSİNE İLİŞKİN ÇALIŞMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Sedef CANBAZOĞLU, Barış EROĞLU

Aksaray Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Aksaray

Havva DEMİRELLİ

Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Ankara

Özet

Bu araştırmanın amacı okulun etkililiğinde anahtar rol oynayan okul müdürlerinin Fen ve Teknoloji alanındaki çalışmalarının durumunu tespit ederek, okul yöneticilerinin yönetsel davranışlarını incelemektir. Araştırmada nitel araştırma metodolojisinin desenlerinden biri olan durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu farklı sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilerin eğitim aldığı altı ilköğretim okulunda görev yapan okul müdürleri oluşturmaktadır. Okul müdürleri ile yapılan yarı yapılandırılmış görüşme kayıtlarının analizinde betimsel analiz, içerik analizi ve sürekli karşılaştırma teknikleri birlikte kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubundan elde edilen veriler, farklı branşlardaki okul müdürlerinin Fen ve Teknoloji dersine ilişkin tutumları arasında farklılıklar olmadığını göstermiştir. Ayrıca okul müdürlerinin Fen ve Teknoloji öğretim programında yapılan değişiklikleri takip ettikleri ve gelişmeleri olumlu buldukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fen ve Teknoloji Öğretim Programı, Okul Müdürleri

THE EVALUATION OF SCHOOL PRINCIPALS' EFFORTS RELATED TO SCIENCE AND TECHNOLOGY COURSES

Abstract

The purpose of this study is to investigate the leadership styles of school principals who have the key role in school efficiency and to determine of their efforts about in science and technology. Case study, one of the qualitative research methods, was used in this study. The participants of the study are school principals who were employed in six primary schools in which students with different socio-economic background. Data was collected via interviews. In the analyses of the semi-structured interviews made with school principals; descriptive analysis, content analysis and comparison techniques were used together. The findings of the study showed that there are no differences between the attitudes of school principals with different branches towards science and technology. The study also revealed that the school principals follow the changes in science and technology curriculum and have a positive attitude towards the developments in this field.

Keywords: Science and Technology Curriculum, School Principals

1. GİRİŞ

Günümüzde fen ve teknoloji alanındaki gelişmelerin etkisiyle eğitim sistemimizde köklü değişiklikler yapılmıştır ve yapılmaya devam edilmektedir. Yapılan değişiklikler fen eğitimine de yansıyor, öğrenci merkezli yeni bir öğretim programı geliştirilmiştir. Yeni öğretim programıyla yaparak yaşayarak öğrenen, araştırma- sorgulamaya değer veren, doğal dünyaya merak duyan, fen ve teknolojinin doğasını anlayan, eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerine sahip, fen okuryazarı bireyler yetiştirilmesi amaçlanmaktadır (1). Yapılan değişikliklerin amacına ulaşmasında, eğitim kavramının ve hizmetinin özdeşleştiği kurum olan okullar, önemli rol oynamaktadır. Bu önem okulların, eğitim sisteminin en işlevsel parçaları olmasından ve gerçekleştirilecek uygulamaların sınırını ve çevresini belirlemesinden kaynaklanmaktadır (2). Okulların sahip olduğu bu ayrıcalıklı ve özel konumu aynı zamanda okul yöneticiliğini de ön plana çıkarmaktadır

Okul yönetimi eğitim yönetiminin herhangi bir eğitim kurumunda uygulanmasından ibarettir. Burada eğitim yönetimi ve okul yönetimi kavramlarının farkını ortaya koymakta yarar vardır. Eğitim yönetimi okul yönetimini de kapsayan bir kavramdır. Eğitim yönetimi, eğitimle ilgili kuruluş ve okulların amaçlarına ulaşabilmeleri için insan, para, araç-gereçlerin en etkili ve verimli bir biçimde yerleştirilmesini ya da kullanılmasını inceleyen bilim dalıdır (3). Okul yönetimi ise eğitim yönetiminin sınırlı bir alana uygulanmasından ibarettir. Öte yandan okul yönetiminin görevi ise okuldaki tüm kaynakları olabildiğince verimli kullanarak okulun eğitim amaçları doğrultusunda var olmasını sağlamaktır. Okul müdürlerinin sahip oldukları bu görevlerde başarılı bir sonuç elde edebilmeleri için okullarında farklı branşlarda görev alan öğretmenler ve diğer personellerin rol ve beklentilerini göz önünde bulundurmaları ve ona göre davranmaları gerekmektedir (4).

Geleneksel anlamda okul müdürleri okul amaçlarının gerçekleştirilmesi için çaba gösteren ve daha çok mevcut durumu koruma ve sürdürme amacı güden bir yönetici olarak görülmektedir (5). Ancak, okul müdürlerinin sınırları belirlenmiş bir görev tanımını bulunmamaktadır (6). Genel olarak, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ilköğretim kurumlar yönetmeliğinin 60. maddesine göre okul müdürünün görev ve sorumlulukları aşağıdaki gibi ifade edilmektedir (7):

“İlköğretim okulu, demokratik eğitim-öğretim ortamında diğer çalışanlarla birlikte müdür tarafından yönetilir. Okul müdürü; ders okutmanın yanında kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, program ve emirlere uygun olarak görevlerini yürütmeye, okulu düzene koymaya ve denetlemeye yetkilidir. Müdür, okulun amaçlarına uygun olarak yönetilmesinden, değerlendirilmesinden ve geliştirmesinden sorumludur, görev tanımında belirtilen diğer görevlerini de yapar.” (8)

Fen ve Teknoloji dersinin etkili gerçekleştirilmesi için okul müdürlerinin ilköğretim yönetmeliğinde ifade edilen görev ve sorumlulukları bağlamında bu derse özel

birtakım yeterliklere sahip olmaları gerekmektedir. Okullarda, Fen ve Teknoloji programının amaçlarını bilen, öğretmenleri ve öğrencileri laboratuvar kullanımı, proje hazırlama konusunda motive edebilen, öğrenci ve öğretmenlerin ders araç ve gereç ihtiyaçlarını gideren, okul kütüphanesine fen alanında yayımlar alarak, bu yayınların aktif bir şekilde kullanımını sağlayan iyi yetişmiş okul müdürlerine ihtiyaç bulunmaktadır. Ayrıca okul müdürleri öğrencilerin olayları doğal ortamda gözlemlerini sağlayacak geziler düzenleyebilmeli ve öğretmenlerin kendilerini geliştirmelerine fırsat tanımalıdır.

Eğitim yönetimiyle ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde lisansüstü eğitimlerini tamamlayan okul yöneticilerinin Fen ve Teknoloji programında yapılan değişikliklere olumlu baktıkları (9), okul müdürlerinin branşlarının laboratuvara karşı bakış açılarını çok fazla etkilemediği ve kendi sorumlulukları kapsamında Fen ve Teknoloji laboratuvarının etkin bir şekilde kullanılmasını sağladıkları anlaşılmaktadır(10). Bu araştırmanın amacı ise okulun etkililiğinde anahtar rol oynayan okul müdürlerinin Fen ve Teknoloji alanındaki çalışmalarının durumunu tespit ederek, okul yöneticilerinin yönetsel davranışlarını incelemektir.

2. YÖNTEM

Bu çalışmada, nitel araştırma metodolojisinin desenlerinden biri olan, bir ya da birkaç özel durumu derinlemesine inceleyerek analiz edilmesini sağlayan durum çalışması (case study) yöntemi kullanılmıştır. Durum çalışması yöntemi, ilgilenilen araştırma konusu hakkında derinlemesine bilgi elde etmeyi ve olayı her yönüyle anlamayı amaçlayan bir araştırma dizaynıdır (11).

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2008–2009 öğretim yılında alt, orta ve üst sosyo ekonomik düzeyde ailelerin çocuklarının eğitim aldığı 6 ilköğretim okulunda görev yapan okul müdürleri oluşturmaktadır. 6 okul müdürünün cinsiyetleri, branşları, eğitim durumları, mesleki kıdem yılları, göreve gelme, okul müdürü görevindeki çalışma süreleri ve ilgili kurumdaki çalışma sürelerine ilişkin bilgiler Tablo 1’de açıklanmaktadır. Çalışma grubundaki okul müdürlerinin kimliklerini gizli tutmak amacıyla, müdürlere M₁’den M₆’ya kadar kodlar verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma grubundaki okul müdürlerinin özellikleri

	M ₁	M ₂	M ₃	M ₄	M ₅	M ₆
Cinsiyet	Bay	Bay	Bayan	Bay	Bay	Bay
Branş	Matematik	Matematik	Kimya	Matematik	Türkçe	Matematik
Eğitim Durumu	Eğitim Enstitüsü	Lisans	Yüksek Lisans	Eğitim Enstitüsü	Eğitim Enstitüsü	Eğitim Enstitüsü

	M ₁	M ₂	M ₃	M ₄	M ₅	M ₆
Mesleki kıdem yılı	31 yıl	23 yıl	12 yıl	29 yıl	30 yıl	28 yıl
Göreve gelme şekli	Atama	Atama	Sınavla	Atama	Atama	Atama
Okul müdürü görevindeki çalışma süresi	30 yıl	4 yıl	4 yıl	25 yıl	15 yıl	22 yıl
Kurumdaki çalışma süresi	4 yıl	4 yıl	4 yıl	6 yıl	4 yıl	4 yıl
Okuldaki öğrencilerin sosyo-ekonomik durumları	Üst	Alt	Alt	Orta	Üst	Orta

2.2. Verilerin Toplanması

Yarı yapılandırılmış görüşme metodunun kullanıldığı araştırmada, araştırmacılar tarafından geliştirilen ve alt boyuttan oluşan bir görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunda ele alınan alt boyutlar aşağıda verilmiştir;

- I. Fen ve Teknoloji öğretim programında yapılan değişiklikler
- II. Fen ve Teknoloji öğretim programında meydana gelen değişiklikler sürecinde karşılaşılan sorunlar
- III. Okul kütüphanelerinin fen kitapları açısından durumu
- IV. Eğitim teknolojilerinin durumu ve Fen ve Teknoloji dersinde kullanımı
- V. SBS (Seviye Belirleme Sınavı) ve yöneltme yönergesi işlemleri
- VI. Fen ve Teknoloji laboratuvarı ve kullanımı
- VII. Proje ve etkinlikler
- VIII. Fen ve Teknoloji öğretmenlerinden beklentiler
- IX. Fen ve Teknoloji öğretmen yeterlikleri

Görüşme formu hazırlandıktan sonra mesleki kıdem yılı farklı dört Fen ve Teknoloji öğretmeni ile görüşme soruları tartışılarak, öğretmenlerin de Fen ve Teknoloji eğitiminin etkiliği bağlamında okul müdürlerinden beklentileri dikkate alınmıştır. Alınan uzman görüşleri doğrultusunda görüşme sorularının geçerliği sağlandıktan sonra görüşme formuna son şekli verilmiştir. Görüşme süresince okul müdürlerinin bazı soruları anlayamama ihtimali düşünülerek, alternatif sorular ve sondalar hazırlanmıştır. Görüşme verilerinin kaydedilmesinde, katılımcıların onayı ile ses kayıt ve not alma yöntemleri birlikte kullanılmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda elde edilen nitel verilerin analizinde betimsel analiz, içerik analizi ve sürekli karşılaştırma teknikleri birlikte kullanılmıştır.

Çalışmada başlangıçtaki kategoriler ve değişkenler yönlendirici olsa da ileri aşamalarda yeni kategori ve değişkenler de ortaya çıkmıştır. Çalışmadaki içerik analizi ham verinin kodlanması ve doküman içeriğindeki ilişkili veriler ile kategorilerin oluşturulmasını kapsamıştır. İçerik analizinin yanı sıra sürekli karşılaştırma veri analizi metodu ile araştırma amacı doğrultusunda ilk kategoriler birkaç denemeden sonra tanımlanmıştır. Her okul müdürünün yanıtlarındaki kategoriler için verilerdeki uyumlu ve uyumsuz kısımlar belirlenmiştir. Benzerlik ve farklılıkların analizi ile yeni kategoriler oluşturulduktan sonra bir kod listesi oluşturulmuştur. İlgili yazının da gözden geçirilmesi sonucu, kategori ve konuların ortaya çıkarılması işlemi daha da genişletilerek kod listesine son şekli verilmiştir.

Araştırma verileri araştırmacılar tarafından kodlandıktan sonra, verilerin %25'lik bölümü, farklı bir araştırmacı tarafından kod listesine göre değerlendirilmiştir. Araştırmacıların birbirinden bağımsız olarak kullandıkları kodların tutarlılığı "Görüş birliği" ya da "Görüş ayrılığı" şeklinde işaretlemeler yapılarak belirlenmiştir. Araştırmacıların, okul müdürlerinin ifadeleri için aynı kodu kullandıkları durumlar görüş birliği, farklı kodu kullandıkları durumlar ise görüş ayrılığı olarak kabul edilmiştir. Araştırmacılar tarafından çelişkiye düşülen bölümlerde uzman görüşü alınarak, kodlama yapılmıştır. Bu şekilde yapılan veri analizinin güvenilirliği; $\text{Görüş birliği} / (\text{Görüş birliği} + \text{Görüş ayrılığı}) \times 100$ formülü kullanılarak hesaplanmıştır (12). Tüm sorularda ortalama güvenilirlik % 84 olarak bulunmuştur.

3. BULGULAR

Araştırma yapılan altı okulda da Milli Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanan norm kadro sayısından bir eksik sayıda Fen ve Teknoloji öğretmenin görev yaptığı ortaya çıkmıştır. Okullarda görev yapan 12 Fen ve Teknoloji öğretmeninden 11'i kadrolu öğretmenlik yaparken sadece M_6 'nın görev yaptığı okuldaki üç Fen ve Teknoloji öğretmeninden biri sözleşmeli olarak çalışmaktadır. M_6 'ya kadrolu iki öğretmen ile sözleşmeli öğretmen arasında performans olarak bir farklılık olup olmadığı sorulduğunda, öğretmenlerin performansları arasında bir farklılık olmadığını ifade etmiştir.

Okul müdürlerinin görev yaptıkları okullardaki toplam öğrenci ve Fen ve Teknoloji öğretmeni sayısı Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Okullardaki öğrenci ve öğretmen sayıları

	M_1	M_2	M_3	M_4	M_5	M_6
Fen ve Teknoloji Öğretmeni Sayısı	3	1	1	1	3	3
Toplam öğrenci sayısı	1628	475	192	650	1746	1370

3.1. Okul Müdürlerinin Fen ve Teknoloji Öğretim Programında Yapılan Değişiklikler Hakkındaki Düşünceleri

Bu araştırmada görüşme yapılan altı okul müdürü de Fen ve Teknoloji öğretim programında yapılan değişiklikleri takip ettiklerini ve programda yapılan değişiklikleri yararlı bulduklarını ifade etmiştir. Okul müdürleri yeni programın öğrencileri araştırma ve sorgulamaya yönlendirdiğini vurgulamışlardır. Ayrıca programdaki konuların içeriğinin değiştirilmesi ve kitaplardaki görselliğin artırılması sonucunda öğrencilerin Fen ve Teknoloji dersine olan tutum ve başarılarının arttığını ifade etmişlerdir.

Okul müdürlerinden M_1 , Fen ve Teknoloji dersinin proje ve performans ödevleriyle ilköğretimde ön plana çıkması ile öğrencilerin bu ödevlerle feni sevmeye başladığından ve ders saat süresinin haftada üç saatten dört saate çıkarılmasının özellikle öğretmenlere programı uygulayabilmeleri açısından fayda sağladığını belirtmiştir. Ayrıca M_1 , yeni programda konuların yerlerinin değiştirilmesinin ve eski programa göre içeriğin azaltılmasının olumlu olduğunu ifade etmiştir.

M_1 : "Bana göre bir kere ders süresinin bir saat uzatılması doğru bir karar, çünkü daha önceden fen bilgisi öğretmenleri bu dersi yetiştiremiyordu ve önemli bir ders, temel taşlardan bir tanesi. ıı bu nedenle bence dört saate çıkması mükemmel bir olay. İkincisi konuların yerlerini değiştirdiler o güzel, konuları azaltmaya gittiler o daha da güzel. Çünkü fuzuli bir sürü bilgiyi çocuğa yüklemenin bir anlamı yok. Bu arada proje performans ödevleriyle birlikte fen bilgisi derslerinin işlevi bütün derslere yansdı, onun için şimdi çocuklara bakıyorum fen bilgisini daha çok sevmeye başladılar. Yani fen bilgisinin eğitim içindeki ağırlığı biraz daha artmaya başladı."

Taşınmalı eğitim yapılan bir okulda müdürlük yapan M_2 , M_1 'den farklı olarak öğretim programıyla birlikte ders kitaplarında yapılan değişikliklerin, öğretmen kılavuzlarının hazırlanmasının, özellikle Fen ve Teknoloji dersinde görselliğin ön plana çıkarılmasının öğrenci öğrenmesine katkı sağladığını açıklamıştır. Ancak M_2 programın tüm öğrenciler için adil olmadığını düşünmektedir. Bunun nedeni M_2 'nin okulundaki öğrencilerin büyük çoğunluğu köylerde yaşıyor olmasıdır. Köyde yaşayan öğrencilerin internete erişim imkânları sınırlı olması nedeniyle kitaplarda bulunan proje ve performans ödevlerini yaparken sorunlarla karşılaşmaktadır. M_2 ayrıca Fen ve Teknoloji öğretmenin kitaplardaki etkinlikleri ve araştırma sorularını öğrencilerin şartları doğrultusunda yeniden düzenlediğini belirtmiştir. M_2 gibi taşınmalı eğitim yapılan bir okulda müdürlük yapan M_3 'de yeni programda öğrencinin aktif hale geldiğini ve öğretmen kılavuzlarının öğretmenlere yol gösterdiğini, deneylerle öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrendiklerini bu nedenle de Fen ve Teknoloji alanında başarının yükseldiğini ifade etmiştir.

M_4 de M_3 gibi yeni programın öğrencilere çok uygun olduğunu, program değişiminin ardından öğrencilerin fen başarılarının arttığını açıklamıştır.

M_4 : "Bu program değiştikten sonra öğrencilerin sınavlardaki fen puanlarında, çözdükleri soru sayılarında bir artış oldu. Dolayısıyla bu program öğrencilere oldukça uygun."

3.2. Okul Müdürlerinin Fen ve Teknoloji Öğretim Programında Meydana Gelen Değişiklikler Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar

Görev yaptıkları okulda en az dört yıldır çalışan okul müdürleri, program değişikliği sürecinde ders kitapları ve öğretmen kılavuzlarını edinme açısından bir sorunla karşılaşmadıklarını, Milli Eğitim Bakanlığı'nın sadece ders kitaplarını değil diğer ders araç-gereç ve malzemelerini de fazlasıyla okullarına temin ettiklerini belirtmişlerdir. Programa alışma sürecinde özellikle kıdemli öğretmenlerin programa uyum sağlamakta zorlandıklarını, bu süreçte öğretmen kılavuzlarından yararlandıklarını daha sonra da okulda yeni programa göre yetişmiş öğretmenlerin göreve başlamasıyla sorunların zamanla ortadan kalktığını ifade etmişlerdir.

Okul müdürlerinden M₁, programın değişmesiyle birlikte programa uyum sağlamakta zorlanan iki kıdemli öğretmeni ile birlikte Fen ve Teknoloji laboratuvarını yeni programa göre düzenlediklerini, öğretmenlerin programda yer alan etkinlikleri inceleyerek laboratuvarı düzenlemeleri sonucunda uyum sorunun ortadan kalktığını açıklamıştır. M₁ gibi üst sosyo-ekonomik düzeyde ailelerin çocuklarının eğitim aldığı bir okulda görev yapan M₅, program değiştiğinde velilerle sorunlar yaşadığını ifade etmiştir. Veliler özellikle Fen ve Teknoloji dersinde çocuklarının başarılı olamayacağı kaygısıyla şikâyetle bulunmuştur. Ancak zamanla bu şikâyetler azalmıştır.

M₂, Fen ve Teknoloji öğretmenin özellikle proje ve performans ödevlerini değerlendirmekte zorlandığını, öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme konusunda hizmet içi eğitimlere katılmaları gerektiğini belirtirken, M₅ okulundaki Fen ve Teknoloji öğretmenlerinin hizmet içi eğitim aldıklarını ancak proje ve performans ödevlerini değerlendirmekte zorlandıklarını açıklamıştır. M₅ proje ve performans ödevleri değerlendirmenin öğretmenlerin çok fazla vaktini aldığını, ödevlerin hazırlanma aşamasında da öğrencilerin kâğıt tüketiminin fazla olduğunu düşünmektedir. M₅ ayrıca bu dersin öğretim sürecinde bir takım sorunların yaşandığını ve bu sorunların süreci olumsuz bir şekilde etkilediğini belirterek aşağıdaki paylaşımda bulunmuştur:

M₅ : “Şimdi program güzel, öğretmenimizde var, öğrencilerimizde ilgili, ders araç gereci de oldukça var. Son günlerde sürekli ders araç gereci geliyor, ama bizim okulumuzun fiziki yapısından, bina yetersizliğinden dolayı laboratuvar olmayışından, böyle bir sıkıntımız var, malzemeleri sınıfa götürüp, gösteri şeklinde yapıyor öğretmenimiz, çocukların yaparak yaşayarak olayı ortadan kalkmış oluyor. Kesinlikle bir defa, sınıfların kalabalıklığı bir dezavantaj, fiziki yapının yetersizliği bir dezavantaj.”

3.3. Okullardaki Kütüphanelerin Fen Kitapları Açısından Durumu

Okul müdürleriyle görüşme yapılan altı okulun beşinde kütüphane bulunmaktadır. M₆ ise okulunda fiziki şartların uygun olmayışı nedeniyle kütüphane oluşturulmadığını açıklamıştır. Kütüphanesi olan beş okuldan M₃'ün görev yaptığı okulda derslik sistemi uygulandığı için öğretmen Fen ve Teknoloji sınıfında ayrı bir kütüphane oluşturma fırsatı da bulmuştur. Ayrıca alt sosyo ekonomik düzeyde ailelerin çocuklarının eğitim aldığı okulda sınıflara üyelik sistemi oluşturularak, öğrencilerin fen içerikli

dergileri takip etmeleri sağlanmaktadır.

M_1 ve M_3 kütüphanelerinde Fen ve Teknoloji dersi için bir bölüm bulunmadığını ve kütüphanede özellikle fen alanında kitaplar bulunmasına yönelik bir çaba sarf etmediklerini ifade etmişlerdir. M_2 'nin okulunda bir kütüphane ve Fen ve Teknoloji öğretmenin oluşturduğu bir kitaplık bulunmaktadır. Ancak M_2 öğrencilerin taşınmalı eğitim almalarından dolayı kütüphaneden faydalanacak zamanları olmadığını ifade etmiştir.

M_2 : "Kütüphane var, ama çocukların yararlanma fırsatları yok. Taşınmalı eğitim, okul bitince minibüse binip dönüyorlar".

Okul müdürü M_4 ise küçük sınıflardan itibaren kütüphaneye çok önem verdiklerini, velilerin ve kaymakamlığın desteğiyle 5000 kitap bulunan bir kütüphane oluşturduklarını belirtmiştir. Kütüphanede TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu) kitaplarının da bulunduğu ayrı bir bölüm bulunmaktadır. Ayrıca M_4 , "Ankara Okuyor Projesi" kapsamında öğrencilerin her gün 10 dakika kitap okuduklarını ifade etmiştir. M_4 Fen ve Teknoloji öğretmenin fen içerikli dergilere okul adına üye olmasını sağlayarak, öğretmenin bu dergilerdeki bilgileri öğrencileriyle paylaşmasına fırsat tanımaktadır.

M_4 : "TÜBİTAK'tan takip ediyoruz, hatta küçük sınıflardan itibaren kütüphaneye çok önem veriyoruz biz, göreve geldiğimden beri 5000'e yakın kitap aldım kütüphaneye, kaymakamlığın ve ailelerin desteği oldu. Ankara okuyor projesi kapsamında çocuklarda kitap okumaya karşı bir eğilim var; günde 10 dakika kitap okutuyoruz çocuklara. Birde Türkçe derslerinde haftada bir saat okumaya ayrılıyor."

3.4. Okullardaki Eğitim Teknolojilerinin Durumu ve Fen ve Teknoloji Dersinde Kullanımı

Görüşme yapılan okul müdürlerinden M_1 , M_2 , M_3 ve M_6 'nın okullarında birer projeksiyon ve tepegöz cihazı bulunmaktadır. Okul müdürleri okullarında tepegöz ve projeksiyon cihazı sayısının tek olmasından dolayı Fen ve Teknoloji öğretmenlerinin sürekli olmasa da zaman zaman bu cihazları kullandıklarını açıklamışlardır. M_3 ve M_4 'ün okullarında ise projeksiyon ve tepegöz cihazı sayısı diğer okullara göre fazladır.

Okulunda üç projeksiyon cihazı, bir tepegöz ve bilgisayar laboratuvarı bulunan M_3 , Fen ve Teknoloji öğretmenin bilgisayar kullanımına ilişkin kurs ve seminerlere katıldığını, öğretmenin fen ile ilgili simülasyon deneyleri ve animasyonlar hazırlayabildiğini ifade etmiştir. M_3 okul içinde kurduğu kablosuz internet ağı aracılığıyla öğretmenin ders süresince internetten de faydalanabildiğini belirtmiştir.

M_4 'ün okulunda iki tepegöz, dört projeksiyon cihazı ve üç sınıfta da bilgisayar bulunmaktadır. Bilgisayarların olduğu sınıflardan birinde internet bağlantısı ve akıllı tahta olduğunu, Fen ve Teknoloji öğretmenin özellikle bu sınıftan yararlandığını belirtmiştir.

3.5. Okul Müdürlerinin SBS Başarılarını Takip Etme Durumları ve Yöneltilme Yönergesi İşlemleri Hakkındaki Düşünceleri

Görüşmelerde okul müdürlerine sorulan, “Okulunuzun SBS’deki Fen ve Teknoloji alanında başarısı hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna ilişkin özellikle M₁ ve M₆ ilgili dokümanları da referans göstererek başarıları hakkında net cevaplar vermiştir. Fen ve Teknoloji alanındaki başarıları %88’lerde olan M₆ öğretim yılı sonunda yaptıkları toplantılarla okulun her bir dersteki başarısını tek tek öğretmenlerle birlikte değerlendirdiklerini ve öğretmenlerin bu konuyla ilgili görüşlerini aldığını ifade etmiştir.

M₂, taşınmalı eğitim alan öğrencilerin okul bittikten sonra köylerine gittiklerini, bu nedenle diğer okullar gibi hafta içi ya da hafta sonu kursları düzenleyemediklerini, başarının da bu nedenle düşük olduğunu, “SBS adil değil, taşınmalı okullar arasında iyiyiz ama merkezdeki okullarla fark var.” şeklinde ifade etmiştir. Yine taşınmalı eğitim yapılan bir okulda görev yapan M₃ ise okulundaki öğrenci sayısı az olduğu için öğrencilerin Fen ve Teknoloji dersi notlarını da takip edebildiğini ancak elde edilen başarının öğretmenin çabasına göre yeterli olmadığını ve bu durumun nedenini aşağıdaki düşüncesi ile yansıtmıştır.

M₂: “SBS’de daha iyi olabiliriz diye düşünüyorum. Çünkü çocukların öğretmenin çabasına rağmen halen bazı şeyleri boş vermiş olduklarını görüyorum. Aileler çocuklarının neden başarılı olamadıklarını samimi bir şekilde gelip paylaşabiliyorlar. Ailelerin parçalanmış aile olmasından dolayı çocuklar aile içinde yaşadıkları sıkıntıları okula taşıdıkları için çok daha başarılı olabileceklerken olamıyorlar.”

Okul müdürlerinden M₄, daha önceden de belirtildiği üzere öğretim programında yapılan değişikliklerle öğrencilerin Fen ve Teknoloji alanındaki başarılarının arttığını ifade etmiştir. M₅ ise okullarında laboratuvarı kurduktan sonra Fen ve Teknoloji alanında başarılarının arttığını aşağıdaki gibi belirtmiştir.

M₅: “Fen bilgisinde başarı grafiğimiz iyi, daha da yukarılara çıkartabiliriz ama bu kurduğumuz laboratuvarın artısı oldu, çocuklar hevesli, oraya gitmek için can atıyor.”

Görüşmelerde yöneltme yönergesi işlemlerine ilişkin okul müdürlerinin aynı fikirde oldukları ortaya çıkmıştır. Fen ve Teknoloji öğretmenleri yöneltme yönergesi formlarında görüş bildirmeleri gereken bölümleri doldurmaktadırlar. Okul müdürü ve yardımcıları tarafından diploma almaya hak kazanan öğrencileri akademik eğitime, meslekî ve teknik eğitime veya güzel sanatlar eğitimine yöneltmek amacıyla 3 yıl boyunca doldurulan yöneltme öneri formu verilir. Ancak yöneltme zorlayıcı olmadığından, yöneltme yönergesi formunda ortaya çıkan görüşlere uymak ya da uymamak ailenin inisiyatifinde olduğundan, bu işlemler tam olarak amacına ulaşmamaktadır. Ayrıca bu formu doldurabilmek için öğretmenin öğrenciyi çok iyi tanımış olması gerekmektedir. Okul müdürleri karşılaştıkları sorunları, bu işlemlerle ilgili düşüncelerini ve önerilerini aşağıdaki şekilde yansıtmışlardır.

M₇: “Bütün öğretmenler her yıl sonunda bunu doldurur ve bilgisayarda çocuğun durumu ortaya çıkıyor, bir zorunluluk olmadığı için yani sadece veliye sadece bu bilgilerin aktarılması söz konusu olduğu için çok fazla bir işlev kazandığını düşünmüyorum. Ama yapıyoruz, diplomayla birlikte biz

okul olarak fikrimizi veriyoruz. Ama velinin ona uyum sağlamasını biraz sıkıntılı. Zorlayıcı olsa yaptırım gücü olsa öğretmenlerin bakış açısı daha farklı olur diye düşünüyorum.”

M2: “Bir zorunluluk yok, öğrenci mezun olurken veliye veriyoruz ama veli değerlendiriyor mu bunu bilmiyoruz.”

M3: “Yönetme yönergesini dolduracak olan öğretmenin çocuğu çok iyi tanımış olması gerekiyor, çünkü çocuk hakkında net karar veriyorsunuz. İşte bir yıl dersine giren bir öğretmenin yönetme yönergesini doldurmasının çok da uygun olmayacağını düşünüyorum ya da 6.,7. ve 8. sınıf dışında 3 yılın sonunda tekrar bir yönetme yönergesi doldurulabilir.”

M4: “Yönelme işlemlerinin hiçbir objektifliği yok, öğrenci diyelim ki, bu öğrenci diyorsunuz öğretmen lisesine gidemez diyebilir misiniz? Bu sınavı kazanan öğrenci gidebilir diyorsunuz, vatandaşa nasıl diyebilirsiniz gidemez diye, bir de sınıfların kalabalık olması nedeniyle, öğretmenlere uzun bir zamanda öğrenciyi tanıyın diyorum, geçen bir baktım, çocuk da temizlik yok, kurallara uymuyor yönergede temiz ve kurallara uyuyor gözüküyor. Bilgisayardan bakıp öğretmen arkadaşlara ciddiye almaları gerektiğini söylüyorum.”

M5: “Yönelme yönergesi tavsiye niteliğinde ama zamanla bir bağlayıcılığı mutlaka olmalı, veli de bu bilince erişmeli. Ancak yönergeyi dolduran Fen ve Teknoloji öğretmenlerimizi de yönlendiriyoruz, ama kalabalık ve büyük bir okul olmamız dolayısıyla güçlükler oluyor, öğretmen öğrenciyi çok iyi tanıyorsa sıkıntı oluyor.”

M6: “Yönergenin şuan da bir geçerliliği yok, öğretmenlerimiz bir değerlendirme yapıyor; objektif olarak değerlendirmeye çalışıyorlar; görevlerini yapıyorlar; çıkan sonuçlara göre yazıyoruz, teknik eğitim falan şeklinde ama veli uymayınca sıkıntı oluyor.”

3.6. Okul Müdürlerinin Fen ve Teknoloji Laboratuvarı ve Kullanımı Hakkındaki Düşünceleri

Görüşme yapılan altı okul müdüründen üçünün (M_1 , M_2 ve M_5) okulunda Fen ve Teknoloji laboratuvarı bulunurken, diğer üçünde (M_3 , M_4 ve M_6) bulunmamaktadır. M_3 , M_4 ve M_6 okullarının fiziki şartlarındaki yetersizlikten dolayı laboratuvar olmadığını ifade etmiştir. Ancak altı okul müdürü de laboratuvar malzemeleri bakımından bir eksiklikleri olmadığını Milli Eğitim Bakanlığının malzemeleri fazlasıyla okullarına temin ettiğini belirtmiştir. Okul müdürleri laboratuvarları olmasa da malzemeleri dolaplara yerleştirdiklerini, Fen ve Teknoloji öğretmenlerinin gösteri deneyleri yaptıklarını açıklamışlardır.

M_6 : “Bizim laboratuvarımız yok ancak araçları, fen bilgisi malzemelerimizi koyduğumuz bir yer var, deneyleri sınıflarda yapıyoruz biz. Malzememiz var ama öğrenci fazlalığımızdan dolayı yerimiz yok.”

M_6 gibi okulunda laboratuvar bulunmayan M_3 ve M_4 ise Fen ve Teknoloji öğretmenlerinin sınıflarında gösteri deneyleri yapmalarının dışında simulasyon deneylerinden de faydalandıklarını ifade etmişlerdir.

M₃: “Laboratuvarımız yok. Ama öğretmen simülasyon deneylerini kullanıyor, sınıflarda deneylerini yapıyor.”

M₄: “Okulumuzda laboratuvar yok, fen bilgisi öğretmenimiz simülasyon deneylerinden, MEB’in ders anlatımlı internet sitelerinden sık sık yararlanıyor.”

Okulunda laboratuvarı olan M₁ ise Fen ve Teknoloji öğretmenlerinin 4. sınıftan başlayarak laboratuvarı kullandıklarını ifade etmiştir.

M₁: “Gördüğüm kadarıyla takip ettiğim kadarıyla öğretmenlerin bir kısmı laboratuvarı kullanıyor, bir kısmı sınıflarda yapılacak deneyleri sınıflara götürüp orada yapıyorlar, sadece 6., 7., ve 8. sınıflarda değil 4. ve 5. lerde de fen bilgisi dersi var,o derslerde de öğretmenler bir şekilde bunu takip ediyorlar. Çok yoğun kullanılmasa da laboratuvar derslerde bir şekilde deneyler kullanılıyor.”

Okul müdürlerine Fen ve Teknoloji laboratuvarının yapılandırılması ve kullanımının artırılması amacıyla hizmet içi eğitim düzenleneceği takdirde, eğitime katılım konusunda ne düşünecekleri sorulduğunda altı okul müdürü de olumlu yaklaşmıştır.

Branşı kimya olan M₃ okul müdürlerinin laboratuvar hakkında bir eğitim almalarının özellikle öğretmenlerin sıkıntılarını anlamalarına katkı sağlayacağını düşünmektedir.

M₃: “Zaten kimya öğretmeni olduğum için memnun olurum, katılırım. Diğer okul müdürleri de katılırsa memnun olurum ben, okulda bulunan diğer öğretmenlerin sıkıntısını anlayabilir, derse girmeyince ya da o sıkıntıları yaşamayınca anlamıyorlar, ben güzel olacağını düşünüyorum.”

Fen ve Teknoloji dersini ilköğretimin temel taşlarından biri olarak tanımlayan M₁ okul müdürü olarak kendisinin de bu alanda donanımlı olmasının önemli olduğunu vurgulamaktadır.

M₁: “Hizmet içi eğitimlere katılmak isterim, çünkü ihtiyaç, önemini çizdiğim fen bilgisi dersinin eğitimdeki yeri içerisinde okul müdürünün donanımlı olmasında fayda var.”

Okul müdürlerinden M₄ de hizmet içi eğitim düzenlendiği takdirde katılacağını belirtmiştir. Birçok öğretmenin laboratuvardaki malzemelerin isimlerini bilmediğini, bu eğitimlerde malzemeler hakkında bilgi verilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca M₄ son yıllarda düzenlenen eğitimlerin eğitim dönemini içerisinde olduğunu, öğretmenler hizmet içi eğitimlere katıldığında derslerin boş geçtiğini ifade etmiştir. Bu nedenle eğitimlerin yaz tatillerinde ya da eğitim dönemi içerisinde öğretmenlerin ders saatlerini göz önünde bulundurularak düzenlenmesini önermiştir.

M₄: “Okul müdürü için de, öğretmen içinde hizmet içi eğitim çok faydalı olur. Ancak hizmet içi eğitimler eğitim öğretim döneminde olmamalı. Geçtiğimiz hafta öğretmenler seminere gitti, sınıflar boş kaldı. Planlama hiç iyi değil, birçok fen bilgisi öğretmeni malzemenin ismini bile bilmiyor, hizmet içi eğitimde ders araç gereci nedir? Nasıl kullanılır? Bununla ilgili bir şey olması gerekir.”

3.7. Okul Müdürlerinin Araştırma Projeleri ve Bilim Şenlikleri Hakkındaki Düşünceleri

Görüşme yapılan altı okul müdürü de şu ana kadar herhangi bir projeye katılmadığını ifade etmiştir. Projelere katılmama nedeni olarak M₁, M₅ ve M₆ öğrenci ve öğretmenlerin isteksiz olmalarını, M₄ proje prosedürlerinin çok fazla olmasını ve öğretmenlerin isteksiz olmalarını, M₃ ise bu projeler için yeterli alt yapıya sahip olmalarını gerekçe olarak göstermiştir.

M₃: “Böyle bir projede yer almadık alt yapıyı oluşturuyoruz önce, ama katılmayı düşünüyoruz.”

M₄: “Böyle bir projede yer almadık, çok prosedür çıkarıyorlar, öğretmenler pek istekli değil.”

Okul müdürlerinden M₂ “okulunuzda bilim şenliği düzenliyor musunuz?” şeklindeki soruya, düzenlemediklerini, M₅ her sene sonunda düzenlediklerini, M₁ ve M₃ okul olarak kendilerinin düzenlemediklerini ama düzenleyen okullarla işbirliği yaptıklarını, M₄ ve M₆ ise proje ve performans ödevlerini sergilemek isteyen öğrencilere dönem dönem koridora sıralar koyarak, öğrencilere ödevlerini anlatma fırsatı verdiklerini ifade etmişlerdir.

M₅: “Bilim şenliğini sene sonunda her yıl yapıyoruz, velilerin de hoşlarına gidiyor, 2 sene önce ilçe bazında bilim şenliğini düzenledik. Hatta o eserlerden biri Ankara’da dereceye layık görüldü.”

3.8. Okul Müdürlerinin Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinden Beklentileri

Görüşmelerde okul müdürlerine Fen ve Teknoloji öğretmenlerinden beklentilerinin neler olduğu sorulmuştur. Okul müdürleri Fen ve Teknoloji öğretmenlerinin başarılı olmalarını, laboratuvarı sıklıkla kullanmalarını, araştırma ve proje hazırlamalarını, öğrencilerde kalıcı öğrenme sağlamalarını, konularla ilgili günlük hayattan örnekler verebilmelerini ve öğrencilerle etkili iletişim kurabilmelerini beklemektedirler.

M₁: “Aslında beklediğim en önemli şey laboratuvarı çok bol kullanmaları, çocukları yetiştirirken mutlaka okumak, duymak ve görmek değerleri birbirini fazlasıyla etkileyen unsurlardır, insanlar birşeyi göreyerek duyarak yaptıklarında unutmaları mümkün değil, bunu bir kere birinci plana çıkartmaları lazım, bir de her derste olduğu gibi fen bilgisi dersinde de çocuklara öğrenmeyi öğretmeleri lazım, fen bilgisi dersini nasıl öğrenebilirler, neler yapabilirler onu öğretmeleri lazım, öyle yapınca sanıyorum fen bilgisi dersinin zihinlerde kalıcılığı biraz daha farklı olur sanıyorum tabii ki görsellik çok önemli bunun yanında kalıcı bilgiler, günlük hayatta kullanabileceği bilgilere mutlaka sahip olmalı. Bunun için fen bilgisi öğretmenlerinden bilgilerin zihinde kalıcı olmasını sağlamalarını bekliyorum, fen bilgisini nasıl öğrenebiliriz, nasıl araştırma yaparız bunları öğretmesi lazım.”

M₁ gibi M₄, M₅ ve M₆ da öğretmenlerinden beklentilerini sıralar iken başarıyı ön plana çıkarmakta, okullarında taşınmalı eğitim yapılan M₂ ve M₃ ise öğretmenlerinden öncelikli olarak okulu sahiplenmelerini ve öğrencilere sevgi göstermelerini beklemektedirler.

3.9. Okul Müdürlerinin Fen ve Teknoloji Öğretmen Yeterlikleri Hakkındaki Düşünceleri

Görüşmelerde okul müdürlerine Milli Eğitim Bakanlığı tarafından Temmuz 2008’de yürürlüğe konulan Fen ve Teknoloji Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri hakkındaki düşünceleri sorulduğunda, M₃ dışındaki okul müdürlerinin öğretmen yeterlikleri alanında yapılan çalışmalar hakkında bilgilerinin olmadığı görülmüştür. Okul müdürleri yapılan çalışmalar hakkında okullarına bilgilendirme yazısının gelmediğini belirtmiştir. M₃ ise okullarının yeterlik çalışmalarının örneklemine olduğunu, bu nedenle gelişmeleri takip edebildiğini ifade etmiştir.

Okul müdürleri öğretmen yeterliklerinin belirlenmesini faydalı olduğunu ancak bu konunun öğretmenin kendisi ile alakalı olduğunu ve öğretmenin kendi kendisini değerlendirmesi gerektiğini vurgulamışlardır.

Okullarında lisansüstü eğitim yapan Fen ve Teknoloji öğretmeni olmayan okul müdürlerine, lisansüstü eğitim hakkındaki düşünceleri sorulduğunda, tamamı olumlu görüş belirtmiştir. Okul müdürleri, öğretmenleri lisansüstü eğitim yapmak istedikleri takdirde ders saatlerini üniversitedeki ders programına göre düzenleyerek, onlara destek olacaklarını ifade etmişlerdir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmadan elde edilen bulgular, farklı branşlardaki okul müdürlerinin Fen ve Teknoloji dersine ilişkin tutumları arasında farklılıklar olmadığını göstermektedir. Okul müdürlerinin Fen ve Teknoloji öğretim programında yapılan değişiklikleri takip ettikleri ve gelişmeleri olumlu buldukları tespit edilmiştir. Benzer şekilde Hamarat (9), Fen öğretim programındaki değişikliklere eğitim yöneticilerinin olumlu bakışlarını ve idarecilerin fen eğitiminin amacına ulaşabilmesi için tepegöz cihazı, barkovizyon gibi teknik donanımlara ihtiyaç olduğunu düşündüklerini tespit etmiştir. Öte yandan üst ve orta sosyo- ekonomik düzeye sahip ailelerin çocuklarının eğitim aldığı okullarda Fen ve Teknoloji programındaki etkinlikler, proje ve performans ödevleri, amacına ulaşmaktadır. Bu okullardaki okul müdürleri Fen ve Teknoloji dersinin haftalık ders saati süresinin artırılmasının, konuların içeriğinin ve öğretim programındaki yerinin değiştirilmesinin öğrenci başarısını artırdığını vurgulamıştır. Okul müdürleri öğrencilerin etkinlikler, proje ve performans ödevleriyle feni sevmeye başladıklarını gözlemlemektedir. Ancak taşınmalı eğitim yapılan okullarda okuyan öğrencilerin imkânları programın amaçlarının yerine getirilmesini sınırlamaktadır.

Taşınmalı eğitim yapılan okullarda çalışan okul müdürleri öğrenci koşullarının diğer okullardaki öğrencilerden farklı olduğunu vurgulamıştır. Taşıma araçlarının okula zamanında ulaşamaması, öğrencilerin okula gidip gelirken çok yorulması gibi sorunlarla karşılaşmaktadır. Receptoğlu (13) taşıma merkezi olan okulun kütüphanesinin ve spor salonunun, Arı (14) ise okulların fiziki imkânlarının (laboratuvar, sınıf, kü-

tüphane vs.) öğretim için yeterli olmadığını tespit etmiştir. Bu araştırmada ise taşıma merkezi olan iki okuldan birinin imkânlarının yetersiz olduğu, diğer okulun ise kütüphane ve laboratuvar imkânlarının yeterli olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak taşıma araçlarının öğrencileri derslerden hemen önce getirip, ders bitiminde hemen evlerine götürmesinden dolayı öğrenciler kütüphaneden yeterince faydalanamamaktadır.

Fen ve Teknoloji programında yapılan değişikliklerden sonra okullarda birtakım sorunlarla karşılaşmıştır. Okul müdürleri özellikle kıdemli öğretmenlerin programı benimsemekte zorlandıklarından bahsetmiştir. Bu süreçte ortaya çıkan sorunların çözümünde öğretmen kılavuzları ve yeni programa göre yetişmiş olan öğretmenlerin okula atanması etkili olmuştur. TTKB (Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı) (15), öğretim programının uygulanmasında okul idarecilerinin okul liderliği yaklaşımını benimsemesi gerektiğini açıklamıştır. TTKB ayrıca okul liderleri olarak okul müdürlerinin etkinliklerin hazırlanıp uygulanmasında öğretmene yardımcı olmasını önermiştir.

Okullar öğretmen kılavuzları, ders kitapları, laboratuvar malzemeleri gibi ders araç gereçleri açısından bir sorunla karşılaşmamaktadır. Okulların ders araç ve gereçleri bakımından ihtiyaçlarının bakanlık tarafından fazlasıyla temin edildiği anlaşılmaktadır. Ancak, okulların fiziki imkânları temin edilen ders araç ve gereçlerinin kullanımını etkilemektedir. Araştırma yapılan altı okulun beşinde kütüphane, üçünde Fen ve Teknoloji laboratuvarı bulunmaktadır. Kütüphane ve laboratuvarı olmayan okullarda bu durumun temel nedeninin ise fiziki şartların yetersizliği olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Laboratuvar olmayan okullarda öğretmenler deneyleri sınıflarda gösteri deneyi şeklinde yapmaktadır. Laboratuvarı olmayan bu okullara bakanlık tarafından fazla sayıda laboratuvar malzemesi gönderildiği, bu malzemelerin de kapalı kutular içerisinde okulun bir köşesinde muhafaza edildiği gözlemlenmiştir.

Araştırma bulguları okulların fiziki şartlarında birtakım yetersizlikler olsa da etkili okul müdürü ve öğretmen davranışlarıyla şartların değiştirilebileceğini göstermektedir. İmkânları, görüşme yapılan diğer okul müdürlerinin okullarına göre sınırlı olan bir okulda Fen ve Teknoloji öğretmenin eğitim teknolojilerini daha sık kullandığı, ayrıca aynı okulda bilgisayar, projeksiyon ve tepegöz cihazı sayısının daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçtan öğretmenlerin eğitim teknolojilerini kullanımının okul müdürlerinin öğretim liderliği özelliklerinden etkilendiğini söylenebilir. Araştırmalarda okul yöneticilerinin öğretim liderliği özelliği olarak öğretmene kaynak sağlama ve dersi planlama sürecinde destek olması önerilmektedir (16, 17).

Taşınmalı eğitim yapılan bir okulda laboratuvar bulunmamasına rağmen, okul müdürü Fen ve Teknoloji öğretmenin bilgisayar eğitimi almasını desteklemiştir. Öğretmen kendi hazırladığı simülasyon deneylerini derslerinde kullanmaktadır. Aynı okulda okul müdürü kablosuz internet ağı kurarak, öğretmenlerinin bilgisayarı ve interneti kullanmalarını kolaylaştırmaktadır.

Okul müdürlerinin öğrencilerin SBS'deki başarılarını takip ettikleri tespit edilmiştir. Özellikle üst sosyo-ekonomik düzeyde ailelerin çocuklarının eğitim aldığı okullarda görev yapan müdürlerin sınav sonuçları hakkında ayrıntılı bilgi sahibi oldukları görülmüştür. Öğrencilerin başarıları dışında, ilgi, istek, yetenek ve kişilik özelliklerinin belirlenmesi ve uygun programlara yönltilmeleri amacıyla 2003 yılından itibaren uygulanmaya başlanılan yöneltme yönergesi işlemleri ise okullar tarafından yürütülmektedir. Okul müdürleri öğretmenlerin formları doldurdıklarını, ancak değerlendirme sonuçlarının bir yaptırımı olmadığı için ailelerin bu işlemleri dikkate almadıklarını ifade etmişlerdir. Bu nedenle yöneltme işlemleri öğretmenlerin zamanlarını alan ama etkisi olmayan bir prosedür olarak görülmektedir.

Araştırma bulguları incelendiğinde okul müdürlerinin Fen ve Teknoloji dersinde proje ve performans ödevlerini değerlendirme kriterleri hakkında öğretmenlerin yeterli bilgiye sahip olmadıkları, bu konuda öğretmenlerin seminerlere katılmalarının faydalı olacağını düşündükleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca okul müdürleri laboratuvar kullanımı ve laboratuvar malzemeleri konulu hizmet içi eğitime katılmak istediklerini belirtmişlerdir. Benzer şekilde Ayvacı ve Küçük'un (10) yaptığı çalışmada okul müdürlerinin tamamının, öğretmenlerin laboratuvarlara yönelik bilgi ve becerilerini belirleme ve laboratuvar kullanımı ile öğretmenleri teşvik etmek için hizmet içi eğitimlerin düzenlenmesini ihtiyaç olarak gördükleri ortaya çıkmıştır. Okul müdürlerinden bazıları özellikle Fen ve Teknoloji öğretmenlerinin laboratuvar malzemelerinin isimlerini bilmediklerini, malzeme eksikliklerini tespit etmede birtakım sorunlarla karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin birtakım eksikliklerinden bahseden okul müdürlerinin Fen ve Teknoloji öğretmen yeterlikleri hakkında bilgiye sahip olmadıkları ortaya çıkmıştır. Yeterlik çalışmaları kapsamında olan bir okul dışında diğer okul müdürlerine yürürlüğe giren öğretmen yeterlikleri hakkında bilgilendirme yapılmadığı tespit edilmiştir.

Okul müdürlerinin Fen ve Teknoloji öğretmenlerinden beklentilerinde birinci sırada SBS'de başarılı olmak bulunmaktadır. Okuldaki öğrenci başarısını artırmak için müdürlerin öğretim liderliği davranışlarını gösterebilmesi gerekmektedir (18). Ayrıca okul müdürleri ilköğretim çağındaki öğrencilerin projelere katılmalarına destek olarak, onların farklı alanlarda başarılı olmalarını sağlamalıdır.

Araştırma yapılan okullarda yeterli sayıda Fen ve Teknoloji öğretmeni bulunmadığı halde, bir okulda Fen Bilgisi Öğretmenliği Bölümü'nden mezun öğretmenlerin İngilizce ve matematik derslerini vekil öğretmen olarak yürüttükleri gözlenmiştir. Okullarda sadece öğretmenlerin sayıları açısından değil daha birçok konuda planlama açısından sorunlar bulunmaktadır. Bina olarak büyük okullarda az öğrenci bulunurken, küçük binalarda çok öğrenci bulunmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı okullara laboratuvar malzemesi temin ederken, okullarda laboratuvar bulunup bulunmadığına dikkat etmelidir. Okul müdürleri ve öğretmenler özellikle laboratuvar kullanımı ve malzemeleri konusunda hizmet içi eğitimlere katılmalı, düzenlenen bu seminerlerin eğitim-öğretim süresi içerisinde yapılmamasına dikkat edilmelidir. Milli Eğitim Ba-

kanlığı ayrıca öğretmen yeterliği gibi çalışmalar konusunda okullarda bilgilendirici çalışmalar yürütmelidir.

5. KAYNAKLAR

1. MEB, Talim ve Terbiye Genel Kurulu Başkanlığı. (2005). İlköğretim Fen ve Teknoloji Dersi (4.- 5. Sınıflar) Öğretim Programı, Ankara.
2. Açıkalin, A. (1998). Okul Yöneticiliği. Ankara: Pegem Yayıncılık.
3. İlgar, L. (1996). Eğitim Yönetimi, Okul Yönetimi, Sınıf Yönetimi. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
4. Taymaz, H. (1986). Okul Yönetimi ve Yönetici Yetiştirme. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 19 (1), 123-135.
5. Şişman, M. (2002). Öğretim Liderliği. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 23-24.
6. Yıldırım, Ş. (2008). Türkiye ile Türk Cumhuriyetleri Okul Müdürlerinin Yetiştirilme ve Atanma Süreçlerinin Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
7. MEB. (2009). Milli Eğitim Bakanlığı Mevzuat Bankası. Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. www.meb.gov.tr adresinden 02.05.2009 tarihinde erişilmiştir.
8. Tebliğler Dergisi. (2003). (66), 2552. <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/pdf/2552.pdf> adresinden 29.05.2009 tarihinde erişilmiştir.
9. Hamarat, D. (2006). Fen Müfredatındaki Değişikliklere Eğitim Yöneticilerinin Bakış Açısı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
10. Ayvacı, H.Ş. ve Küçük, M. (2005). İlköğretim Okul Müdürlerinin Fen Bilgisi Laboratuvarlarının Kullanımı Üzerindeki Etkileri, Milli Eğitim Dergisi, 165.
11. Merriam, S.B. (1998). Qualitative Research and Case Study Applications in Education. San Francisco : Jossey-Bass Publishers.
12. Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). Qualitative Data Analysis. London:Sage Publication.
13. Receptoğlu, E. (2009). Taşınabilir İlköğretim Uygulaması ve Karşılaşılan Sorunlar: Çankırı, Karabük ve Kastamonu İli Örneği, Milli Eğitim Dergisi, 181, 334-348.
14. Arı, A. (2003). Taşınabilir İlköğretim Uygulaması (Uşak Örneği). Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23(1), 101-115.
15. TTKB (2009). Talim Terbiye Kurulu Program Geliştirme Çalışmaları. http://ttkb.meb.gov.tr/programlar/prog_giris/prg_giris.pdf adresinden 29.05.2009 tarihinde erişilmiştir.
16. Özdemir, S. (2007). Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi. S. Özdemir (Ed.). Türk Eğitim Sisteminin Yapısı, Eğilimleri ve Sorunları (s.1-48). Ankara: Nobel Yayıncılık.
17. Ağaoğlu, E. ve Namlu, A. G. (1998). Dal Öğretmenlerinin Teknoloji Kullanımında Öğretim Liderliği Olarak Okul Yöneticilerinin Etkileri. VII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi, Cilt 2, 617-626.
18. De Bevoise, W. (1984). Synthesis of Research on The Principal as Instructional Leader. Educational Leadership, 41(5), 14-20.